DES DE LES TERRES DE L'EBRE

Manuel Pérez Bonfill: *Fràgils,* Edicions El Mèdol, Col.lecció Narrativa, Tarragona, 1996

Marià Lleixà

Pérez Bonfill ha exercit de professor de literatura un grapat d'anys i ha posat el seu granet d'arena en la dignificació d'aquesta professió que, en el seu cas, n'és vocació i «modus vivendi»; però ha escrit des de sempre tot i que ha començat a publicar els seus llibres de narrativa molt tardanament. Incomprensible.

El recull *Fràgils* pot entendre's, des de molts punts de vista, com una continuació de la línia marcada per l'escriptor tortosí al seu llibre de narracions precedent, *Amb algunes branques d'olivera,* on, segons deia Ricard Salvat al pròleg, els contes «vénen a complir una funció sociològica i historitzant»: salven de l'oblit els fets d'una guerra sagnant i una postguerra cruel al front de l'Ebre.

L'estructura narrativa és força complexa i demana un receptor avesat a la lectura i exigent en les descripcions minucioses. Un lector a qui no importe la ralentització de l'acció, si amb aquest fet s'aconsegueix guanyar en precisió, en bellesa plàstica, en conservació -o, millor dit, en l'afloramentdels detalls minúsculs... D'altra banda, hi ha trencaments de la linialitat del discurs narratiu provocats per l'alternança -que no fusió, ni barreja- de materials literaris de procedència diversa, amb informació provinent de narradors en tercera persona, reflexions en veu alta fetes pel mateix narrador (assenyalades mitjantçant el signe gràfic de les cometes), personatges que intervenen en el discurs en primera persona i fragments literaris que no pertanyen a Pérez Bonfill (assenyalats mitjantçant la lletra cursiva). Així, aquesta distribució del material narratiu i les referències i influències de Beckett, Flaubert, Pavese, Brontë, Proust, etc., a més de les continuades reiteracions al voltant d'una mateixa idea, amb mots

diferents, que mostren la riquesa d'un vocabulari que abasta tots els àmbits del llenguatge (dels arcaismes, als dialectalismes; de l'erudició llatina i les recurrències a llengües estrangeres i als vulgarismes; de la llengua caló, als mots d'argot) fan que *Fràgils* s'allunyi de la literatura de consum i s'apropi a la literatura per a gormands.

Quant als protagonistes, tenen en comú la incomunicació; són nàufrags solitaris enmig del mar social i viuen en la impossibilitat d'assolir aquest do eteri i fugaç que és la felicitat. Coincideixen també en el fet d'ésser observadors privilegiats d'allò que passa al seu voltat: juguen a veure sense ser vistos amagats darrera una disfressa (Stanislaw); des del ribàs, a frec de les trinxeres i el canyar (la Càndia i el protagonista-narrador); des de les barres paral.leles del rectangle dels jocs, talaia privilegiada (Danielet); darrera dels vidres fumats del seu casc amb visera, que endolcien el paisatge (motociclista de l'Ossa de 250 cc.) i a través dels vidres de la finestra, de la pantalla del televisor i de l'espitllera de la porta (l'amant malcriat i immadur de la Marta).

Individualment observats, però, presenten diversitat de formes de fragilitat: esquizofrènics, paranoics, malalts mentals amb mania persecutòria, personatges que s'han quedat ancorats en la infantesa i no s'han desenvolupat psicològicament i humans temerosos i escarmentats del mal que els poden causar si es mostren tal i com són realment. Per això procuren no ensenyar les seves febleses i, d'alguna manera, s'aïllen dels altres mitjançant la fabricació d'una cuirassa protectora. En definitiva, són furtius que actuen d'esquena a la societat, potser perquè aquesta els l'ha girada abans; o bé, perquè no s'han sabut adaptar a la rigidesa de les seves normes i s'han vist abocats a qualsevol de les diverses menes de solitud. Ells, tan fràgils, com el cordill del qual tots pengem, sense ser-ne conscients. I a sota els peus, l'abisme.